

ⵍⵎⴰⵣⵉⵖ

PER: MARIONA VIVAR

FOTOGRAFIA: SERGIO RUIZ

L'amazic trepitja les aules

El col·legi Rocafonda ensenya llengua amaziga en horari extraescolar des de finals de novembre. El mataroní és un dels vuit únics centres a Catalunya que, a iniciativa de la Generalitat i de forma pionera a l'Estat, imparteix aquestes classes. Es calcula que més de la meitat dels marroquins que viuen a Catalunya són amazics i no àrabs.

En Najib és un dels alumnes de les noves classes d'amazic que s'imparteixen a l'escola Rocafonda.

Són les cinc de la tarda i en Najib, la Sara, la Fàtima i en Mohamed estan ansiosos per tornar a l'aula. Entre empentes i corredisses es disputen els millors llocs. Són marroquins, però a casa seva no es parla àrab. Els berbers, tal com els anomenaven despectivament els colons francesos, han mantingut la llengua amaziga, malgrat el procés d'arabització i l'opressió econòmica que els ha obligat a emigrar a Europa.

La professora els demana que diguin països del nord d'Àfrica on encara avui es parla l'amazic: "Marroc!", "Tànger!", "Alhoceimas!", "França!", "Àfrica!", "Barça!". L'embolic mental és considerable i les fronteres entre pobles, ciutats i continents són difuses. La professora, Asmaa Aouattah, explica que l'objectiu pel primer any d'ensenyament d'amazic és "que els nens el parlin sense vergonya, que la valorin com a llengua de comunicació i que prenguin consciència de qui són".

L'escola Rocafonda és un dels vuit centres educatius de Catalunya que ha triat la Generali-

tat per oferir classes subvencionades de llengua amaziga. La mesura s'emmarca en el Pla per la llengua i la cohesió social de l'administració autonòmica que té com a objectiu oferir als immigrants dels col·lectius majoritaris classes de la seva llengua materna per tal de millorar la integració. El curs s'imparteix a quatre escoles més de Vic (quatre centres), Terrassa, Barcelona i Viladecans, i estan obertes a tots els nens i nenes, amazigòfons o no.

Setze alumnes

A Mataró segueixen les classes de moment setze alumnes procedents de diferents escoles de la ciutat. Del total, dotze són amazics i els altres quatre, germans, són catalans d'origen gambià. Alguns pares i mestres també s'han interessat per aprendre l'amazic, però de moment les classes només van dirigides als infants de primària.

"Necc qqarn_ayi Najib" ("Em dic Najib") és una frase que en Najib ha pronunciat mil vegades. Però ara, repetir-la li provoca un riure his-

tèric difícil de contenir. L'emoció és comprensible si pensem que l'amazic és una llengua de tradició oral i d'ús domèstic, que molt rarament ha trepitjat una aula. El professor de llengua i cultura amazigues de la Universitat de Cadis Mohand Tilmatine destaca que "és un pas molt important perquè aquests nens aprenguin a dominar la llengua en un àmbit formal".

"Si respectes la seva llengua, és més fàcil que el nouvingut se senti ben acollit i respecti la teva", afirma el cap de Servei de l'Àrea d'Ensenyament del Català del Departament d'Educació de la Generalitat, el mataroní Pere Mayans. Escolaritzar un immigrant en la seva llengua materna és una recomanació que fan molts pedagogs i que països com Suècia o el Canadà apliquen des de fa temps. "Permet que el nen se senti equilibrat, que aprengui a valorar la pròpia llengua, i que es mantingui la comunicació entre generacions", assegura Tilmatine. L'àrab clàssic que s'ensenya a les escoles no es correspon amb l'àrab que es parla a les llars immigrants. Per tant, "podria ser que els nens berbers que rebien classes d'amazic aprenguin més ràpid el català que els nens que segueixen classes d'àrab clàssic, ja que alfabetitzar un nen en la llengua materna li permet ser més competent en l'adquisició d'altres llengües", pronostica el membre d'Itran Estels, l'associació catalanoamaziga, Carles Múrcia.

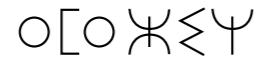
Les classes de llengua amaziga responen a una vella reivindicació d'aquesta entitat, ja que fins al curs passat la Generalitat només oferiria classes d'àrab a cinquanta-dos centres del territori català, i de xinès a vuit, dels quals cap era de Mataró. Amb el relleu de govern a Catalunya, l'associació catalanoamaziga Itran Estels va comparèixer al Parlament per explicar que més de la meitat dels marroquins no parlen àrab, i reclamar, doncs, al tripartit classes d'amazic. "Jo vaig patir el fracàs escolar i trastorns psicològics per culpa de ser escolaritzada en una llengua que no era la meua i no vull que aquests nens passin pel mateix tràngol", afirma la professora Asmaa Aouattah.

La Generalitat ha encarregat l'ensenyament de l'amazic a la fundació Bayt-al-taqafa, que ja ofereix, des de 1974, classes d'àrab clàssic als immigrants de Catalunya. El fet que Bayt-al-taqafa sigui una fundació arabomusulmana

Els alumnes de llengua amaziga, en diferents moments del segon dia de classe, a l'escola Rocafonda. Nens i nenes, procedents també d'altres centres educatius de la ciutat, aprenen amazic cada dimecres i cada divendres, des de les cinc fins a un quart de set de la tarda.

Complexa tria d'alfabet

Els amazics, autòctons i originaris del nord d'Àfrica, han sobreviscut a múltiples invasions gràcies a la transmissió lingüística entre generacions. A partir del 1950, la descolonització es va bastir sobre un discurs polític arabomusulmà que menyspreava les altres manifestacions culturals. La llengua amaziga es parla en regions del Magrib i de l'Àfrica subsahariana, però la dispersió dificulta la planificació lingüística. Té alfabet propi, el *tifnagh*, un sistema d'escriptura diferent de l'àrab i del llatí. Hi ha un debat intens entre els intel·lectuals per uniformitzar la llengua en un d'aquests tres alfabetes. La Generalitat s'ha decantat pel llatí, el més estès. L'àrab s'ha descartat per ser fruit d'una dominació lingüística. I el *tifnagh* s'estudiarà només com un element identitari, perquè alguns experts diuen que relegaria l'amazic al folklorisme.

desperta recels entre la comunitat amaziga. “És normal que desconfiïn, però nosaltres no fem apologia de cap règim polític ni de cap religió”, diu en nom de la fundació Mireia Aguado.

Contra l'analfabetisme

L'Ajuntament de Mataró no subvenciona classes d'àrab, però a les mesquites s'ensenya als nens musulmans a llegir l'Alcorà i de passada aprenen àrab clàssic. El portaveu de l'Associació Cultural Islàmica del Maresme, Mohamed Zain Al-Nehlawe, afirma que no té res en contra de l'ensenyament de l'amazic, però subratlla la importància d'aprendre àrab perquè “el berber és una llengua familiar que es parla a casa i per tant no es perdrà. En canvi, si aquests nens no aprenen àrab, quan tornin al

Una dels quatre escolars d'origen gambià, tots ells germans, que també s'han apuntat a les classes.

Marroc seran uns analfabets, ja que l'àrab és l'idioma dels estudis, la cultura i la religió”.

Els immigrants marroquins que arriben a Catalunya provenen de les zones més pobres del nord d'Àfrica, presenten una baixa taxa d'alfabetització i la seva principal preocupació és aconseguir feina i papers. Per a Tilmatine, molts són insensibles a la defensa de la seva cultura perquè diuen que “l'amazic no porta el pa a la boca”. El primer pas, doncs, és la presa de consciència, que, segons els experts, es deixarà sentir en les futures generacions. A l'escola Rocafonda, en Najib recull els apunts i comenta a la mestra: “Quan arribi a casa, li ensenyaré al meu pare a escriure la data en amazic”.